

DE TRANSVAALSCH E GOUDVELDEN.

DOOR

DR. H. BLINK.

Op dit oogenblik over de Transvaalsche goudvelden te schrijven is eene ondankbare taak.

Menigeen toch verwenscht het oogenblik, toen hij zich door de algemeene opgewondenheid liet medesleepen, en met hoop op de voorgespiegelde gouden bergen, zijn geld waagde in de aandeelen der Zuid-Afrikaansche goudmaatschappijen. Zelden heeft eene ontdekking van edele metaaladers zoozeer de finantieele wereld van West-Europa in beweging gebracht, als de Transvaalsche goudvelden. De Zuid-Afrikaansche Republiek, welks bewoners door hun moed en kriegsbeleid de sympathie van Europa hadden gewonnen, zij werd na de ontdekking van het goud plotseling het middelpunt van de dolzinnigste speculatiën. Het land, aan welks bevolking de faam een zekere soliditeit en levensenergie had toegekend, werd binnen weinige maanden de zetel of het doel van de meest insolide vennootschappen en syndicaten, met eerlijke en oneerlijke bedoelingen opgericht.

Maar even snel als tal van goudmijn-maatschappijen opgericht waren, gingen zij ook weder te gronde, of kwamen zij in een toestand, dat slechts hun lijdend bestaan gerekt, en hun totale ondergang verschoven kon worden, zelfs nog vóór dat zij feitelijk werkzaam waren. De catastrofe kwam plotseling en trof velen zwaar. In hun hoop bedrogen, nu zij bemerkten hunne kapitalen in waardelooze goudmijn-aandeelen omgezet te hebben, is het geen wonder, dat de naam Transvaal een wanklank werd in hunne ooren. Wie durft hen thans nog van de Zuid-Afrikaansche goudvelden te spreken?

Toch wagen wij het de goudmijnen nogmaals te berde te brengen, en wij doen dit te geruster, daar wij nooit hierin de toekomst voor dit land zagen. Reeds in Febr. 1889 schreven wij: „Wanneer de groote weiden, waar thans het vee half vrij ronddoelt, gedeeltelijk herschapen zijn in bouwakkers, wanneer het gezang der landlieden onder den oogst weerklinkt, waar thans het wild gedierte nog rondsluip, eerst dan zullen de ware goudmijnen in Zuid-Afrika geopend zijn.” Maar daarnaast wezen wij er op, dat de goudvelden bij goede exploitatie het levend kapitaal konden aanbrenge, om dit land uit de economische rust wakker te schudden, waarin het zoo lang verzonken bleef.

Bij goede exploitatie! Ziedaar in enkele woorden de weg aangewezen, waardoor vele verliezen hersteld of verzacht kunnen worden. De crisis der Zuid-Afrikaansche goudmijn-aandeelen vindt minder haar oorzaak in de goudvelden zelve, dan wel in het beheer en de exploitatie dier mijnen. Het is een

finantieele crisis; het is een onweer aan den finantieelen hemel, waardoor duizenden getroffen worden. Het moest uitbarsten, waar men aldus speculeerde en niet of slecht exploiteerde. En wanneer die crisis zal hebben uitgewoed, zullen wel velen troosteloos staan voor de ruinen van hun op onjuiste basis gegrondvestte hoop, maar op beteren, solideren grondslag kunnen dan de goudvelden door wezenlijke bewerking aan kundige eerlijke lieden een gezond arbeidsveld ter exploitatie aanbieden.

De tijd, om van de Zuid-Afrikaansche goudmijnen voordeel te behalen, ligt aldus in de toekomst, en daarom vooral verdienen zij nog altijd ten volle onze belangstelling.

Oost-Afrika is reeds sedert eeuwen bekend als een goudland. Nog vóór den aanvang der nieuwe geschiedenis, vóór dat een Europeaan op den bodem van Oost-Afrika's kusten den voet gezet had, kwamen Arabische en Indische schepen hier op vaste tijden des jaars aan, om het stofgoud en ivoor, dat de zwarte bewoners van het binnenland naar de kust brachten, tegen Indische produkten te ruilen. Zelfs hebben enkelen gemeend, dat het goudland Ophir, vanwaar het edel metaal voor Salomo's tempelbouw werd aangevoerd, in Oost-Afrika zou gelegen hebben. De Afrikaners, vol verlangen om hun land

Gezicht op een goudmijn aan den Witwatersrand.

in eenige betrekking met het bijbelsche Kanaän te stellen, koesteren die hypothese met een zekere voorliefde, en sommigen hunner hoorden wij het als een vaste overtuiging uitspreken, dat het geheimzinnige Ophir in de Transvaal moet gezocht worden.

Wij kunnen deze meening niet volkomen deelen. Het resultaat van Soetbeer's onderzoek was, dat Ophir aan de Perzische golf in Arabië moet gelegen hebben. Tot ditzelfde besluit komen ook latere onderzoekers. Echter het levendig handelsverkeer, dat sedert de oudste tijden tusschen Arabië en Oost-Afrika bestond, en de bekende uitvoer van stofgoud uit Oost-Afrika, geeft ons aanleiding tot het vermoeden, dat, hoewel Ophir niet in Oost-Afrika lag, toch het goud, hetwelk deze handelsplaats uitvoerde, geheel of gedeeltelijk uit Afrika afkomstig was. Evenwel beweren wij hiermede nog niet, dat de mijnen van de tegenwoordige Transvaal een contingent tot dien gouduitvoer zullen geleverd hebben.

Trots die vroege kennis van Afrika's goudrijkdom in 't algemeen, duurde het tot het midden van deze eeuw, vóór de Europeanen hierop nader de aandacht vestigden. Wel schijnen de Portugeezen, eeuwen lang de eenige bezitters van een groot deel der oostkust, pogingen in 't werk gesteld te hebben de oude goudstreken terug te vinden, doch zonder goed succes.

In 1868 ontdekte de Duitsche reiziger Mauch goud in het Matebeleland, ten noorden der tegenwoordige Zuid-Afrikaansche Republiek. Gewoonlijk meent men, dat hiermede de vernieuwde ontdekking der goudvelden in Zuid-Afrika aanvangt. Het is waar, dat men, nadat Mauch zijn ontdekking bekend gemaakt had, en toen er ook in het gebied der Zoutpansbergen in Transvaal goud gevonden was, met de exploitatie der velden aanving, welke evenwel nog geen belangrijke voordeelen opleverden. Doch reeds vroeger, in 1854, had een boer in het Pretoria-district alluviaal goud gevonden. De toenmalige regeering, die terecht inzag, dat het bekend worden dezer vinding eene overstroming des lands met gouddelvers tengevolge zou hebben, vaardigde op straffe des doods het verbod uit, hieraan ruchtbaarheid te geven. Aldus bleef de ontdekking geheim. En zelfs in den tijd der Engelsche overheersching, toen de mijn ingenieur Kitto namens het Engelsche Gouvernement den bodem zoogenaamd onderzocht, was er zoo weinig omtrent de goudhoudendheid des bodems bekend, dat hij zijne regeering vol enthousiasme wees op den koper- en ijzerrijkdom des lands, maar het goud slechts ter loops noemde.

Toch was bij enkele personen het vermoeden levendig en het vertrouwen onwrikbaar, dat de bodem op sommige plaatsen rijk aan goud moest zijn. Een zekere heer Moodie wist in 1884 dan ook als vergoeding voor een schuld, van de regeering der Republiek concessie te verkrijgen voor de exploitatie van ongeveer 80.000 morgen lands in de Kaapvallei, een dal aan de Kaaprivier in het district Lijdenburg. De eerste uitkomsten waren verrassend. Nuggets van goud (goudkorrels) vond men letterlijk aan de oppervlakte. Sedert dien tijd begon de goudkoorts te woeden. Met weinige maanden ontstond hier de gouddelversstad Barberton, die in haar bloeitijd \pm 5000 inwoners